

Lectoraat schiet raak met Begeleid Leren

‘Het gaat om de vorm, niet om de norm’

Voor veel jongeren met psychische problemen is het moeilijk om hun opleiding succesvol af te ronden. Studie-onderbreking en –uitval komen vaak voor. Het project Begeleid Leren van het lectoraat Rehabilitatie maakt een studentgerichte en individuele aanpak mogelijk.

Stel, je hele omgeving behandelt je als patiënt. Het effect: je gaat je voelen en gedragen als een patiënt. Niet leuk, maar wel logisch. Lies Korevaar, lector Rehabilitatie, legt uit dat het omgekeerde net zo waar is: ‘Bied een jongere die door zijn psychische problemen belemmeringen ervaart bij het studeren praktische ondersteuning en hij voelt zich student in plaats van patiënt.’ Die insteek is de basis van het RAAK-project Begeleid Leren: *nieuwe interventies voor de professional*. Begeleiding van een student met psychische problemen die zijn studie af wil ronden, vraagt een wezenlijk andere aanpak dan de behandeling van bijvoorbeeld een angststoornis. Begeleid Leren biedt de kennis, handvatten en instrumenten om studenten individueel te ondersteunen bij hun opleidingsdoel. Parallel aan het RAAK-project liep het Europese Erasmusproject *ImpulSE* met hetzelfde onderwerp. Het lectoraat Rehabilitatie van de Hanzehogeschool was *penvoerder* van beide programma’s.

Toolkit met handvatten

Voor jongeren met psychische problemen is een diploma extra belangrijk om mee te kunnen doen in de samenleving. De belemmeringen waarmee zij door hun aandoening te maken hebben bij het studeren, leiden echter vaak tot studie-onderbreking en voortijdig schoolverlaten. Ook is het kiezen van een passende opleiding lastig. Het ontbreken van adequate ondersteuning op de opleiding is het volgende knelpunt waartegen de studenten aanlopen. Lies: ‘Professionals in het onderwijs en de Geestelijke Gezondheidszorg ervaren vaak handelingsverlegenheid. Daarom richt het project Begeleid Leren zich op het vergroten van de deskundigheid van slb’ers, docenten en GGZ-professionals.’ Eén van de resultaten van het project is een toolkit met praktische handvatten voor een individuele aanpak. De input voor het project bestaat uit de ervaringen van jongeren en studenten zelf, kwalitatief onderzoek en de kennis

en ervaring van experts uit het onderwijs en de Geestelijke Gezondheidszorg.

Hulp en hinder

De aanpak Begeleid Leren is gericht op de belemmeringen die het studeren in de weg staan, niet op de psychische aandoening zelf. Om ondersteuning te kunnen bieden, moet de slb’er

Van project tot expertisecentrum

Een hele rij instellingen uit Groningen, Friesland en Drenthe deden mee aan het RAAK-project: Accare, Elker, Promens Care, GGZ Friesland, Alfa-college, roc Menso Alting en de Hanzehogeschool. Wetenschappers van de Boston University, waar de aanpak van Begeleid Leren (Supported Education) is ontstaan, stonden paraat met raad en daad. Het project leverde een onderwijsmodule en een website op, er is een regionaal netwerk ontstaan en de *toolkit* doet goed dienst. Met name de 10-stappenmethodiek voor het bepalen van de juiste ondersteuning slaat aan, net zoals het bondgenotenproject waarin deelnemers tips en ervaringen uitwisselen. De betrokken organisaties voeren Begeleid Leren in. Inmiddels zijn er zo’n dertig aandachtfunctionarissen voor studeren met een functiebeperking getraind. Iedere school heeft er minimaal één. De opgedane kennis is landelijk en internationaal gedeeld op regionale bijeenkomsten en symposia met als gevolg dat de Hanzehogeschool inmiddels is uitgegroeid tot landelijk expertisecentrum.

Foto: Luuk Steemers

Lector Lies Korevaar

of docent echter wel op de hoogte zijn. Een dilemma, volgens Lies: 'We hebben met studenten gekeken naar wat hindert en wat helpt. Eén van de punten die hindert is: *Vertel ik het wel of vertel ik het niet?* Als je het niet vertelt, kun je geen aanspraak maken op ondersteuning. Als je het wel vertelt, krijg je misschien te maken met vooroordelen. Om studenten hierbij te helpen hebben we een brochure gemaakt. Daarin zitten werkbladen die ze zelf kunnen invullen. Of ze doen het samen met de slb'er, ouders of een hulpverlener. Voor- en nadelen komen zo aan de orde, maar ook de vragen: wat vertel je, aan wie, wanneer en hoe? Studenten geven aan dat ze hier veel baat bij hebben, want wel of niet vertellen is een heel groot ding voor ze. Het doorlopen van de stappen in de brochure hakt het probleem in stukjes en maakt ook dat ze beter zijn voorbereid op vragen.'

Norm versus vorm

Het bepalen van de passende ondersteuning is maatwerk. Lastig is natuurlijk dat psychische problemen niet zichtbaar zijn en dat er vooroordelen heersen. Lies: 'Het is nog steeds zo dat het gemakkelijker is om te zeggen dat je reuma hebt of diabetes, dan om te vertellen dat je in behandeling bent voor een depressie.' Extra complex is dat dezelfde diagnose niet automatisch tot dezelfde symptomen hoeft te leiden. Daarnaast ervaart de ene persoon de last als zwaar en de ander niet. Ook medicijngebruik kan van invloed zijn op het functioneren. Maar de onderwijsnorm blijft voor iedereen hetzelfde, legt Lies uit: 'Iedereen moet op hbo-niveau presteren. We zeggen niet: jij mag een vier halen, want je hebt psychische problemen. We vragen: wat heb je extra nodig om minimaal die zes te halen, wat heb jij nodig om het beste uit jezelf te halen? Het gaat over de vorm, niet over de norm.'

Subsidie voor effectonderzoek

Beide projecten zijn net afgerond, maar het lectoraat zet alweer vervolgstappen. Er is subsidie om het openheidsproject (vertel ik het ja of nee) verder te ontwikkelen en te evalueren. Onderdeel van deze subsidie is een budget om tien professionals te trainen (vijf van de NHL Hogeschool en vijf van de Hanzehogeschool). Lies: 'Er hebben zich al zeventien mensen aangemeld. Iedereen moet vijf studenten begeleiden, dat is de voorwaarde.' Ook wordt subsidie aangevraagd voor effectonderzoek. Daarnaast is een CSBR-aanvraag ingediend voor een budget voor begeleiding die meer tijd of meer deskundigheid vraagt. Sommige situaties zijn bijzonder complex, dan is de training die de aandachtfunctionarissen hebben gehad niet afdoende. In het lectoraat Rehabilitatie is die kennis en ervaring wél aanwezig. Lies: 'Ik krijg regelmatig e-mails van bezorgde ouders die om extra ondersteuning vragen voor hun zoon of dochter die vanwege psychische problemen belemmeringen ervaart bij de studie. Het gaat vaak om ouders en studenten die het gevoel hebben van het kastje naar de muur te zijn gestuurd. En willen wij de volgende muur zijn? Nee, precies! Ook deze studenten willen we graag ondersteunen. Tegelijkertijd onderzoeken we wat de resultaten zijn. Het onderzoek richt zich op het studieresultaat, maar ook op het rendement voor de hogeschool.'